

Bert Danckaert in Stieglitz 19 Antwerpen

EEN GRID OP DE WERELD

Je hebt, om het even zwart-wit te stellen, documentaire en esthetische fotografie. De ene fotografeert het leven zoals het is, zijnde keihard, streng en onrechtvaardig. De andere zoekt de schoonheid van de wereld en zijn bewoners op, de verrassing, de ontroering, het schilderachtige. (Er zijn natuurlijk ook nog andere vormen van fotografie.) Bert Danckaert ('1965, Antwerpen), huisrecensent fotografie in dit magazine, is zelf (kunst)fotograaf en geniet een snelgroeïende (inter)nationale erkenning. Het originele in zijn werk is niet dat hij de uitdaging aangaat om die twee tegenpolen te combineren, elkaar te laten bevechten, en dat vanuit een volstrekt unieke levensbeschouwing: een verlicht defaultisme. We verklaren ons nader.

Bert Danckaert is al een tijd bekend met zijn foto's van 'lege' ruimtes, parkings, gebouwen en infrastructuur tussen stad en niemandsland, meestal zonder lucht, zonder specifiek menselijke aanwezigheid. Het zijn 'architecturale' foto's, maar zonder de hand van de bouwmeester, wel met die van de achtelose voorbijganger, de bricoleur en klungelaar, die sporen naliet zonder het zelf goed te beseffen. Tot wat dat leidde, is te zien in het prachtige boek 'Make Sense', dat in 2006 uitgebracht werd.

De voorbije jaren ging Bert Danckaert veel op reis, naar steden 'die er toe doen': plekken op de wereld waar de hele menselijke problematiek van honger, geweld, racisme, armoede, discriminatie enzovoorts, geconcentreerd aanwezig was en is. Op die plekken wilde Danckaert aan den lijve ondervinden hoe hij worstelde met die dichotomie tussen 'documentair' en 'esthetisch'. Zo bezocht hij Kaapstad. "Ik liep er redelijk opgefokt rond, omdat iedereen mij vertelde hoe gevaarlijk het er was. En ik merkte: hoe banger ik was, hoe meer ik mij terugplooidde op het formalisme, ik ging de

beelden die ik fotografeerde doorgedreven reduceren, abstraheren. Zo ontstond een paradox: door de sociale reflex van angst keerde ik de wereld als het ware de rug toe en ging ik het beeld uitpuren." Ook Havana bezocht hij, met een heel andere invalshoek: "Daar was er het gevaar van het schilderachtige. Hoe kom je los van clichés van de pittoreske stadszichten, de Amerikaanse oldtimers enzovoorts?" In het Chinese Guangzhou (het vroegere Kanton) was er de tegenstelling tussen het beleden communisme en het alom aanwezige kapitalisme, "wat een redelijk gestoorde samenleving oplevert."

Ook Istanbul en Mumbai bezocht hij. In die laatste stad probeerde hij te infiltreren in de Bollywood-industrie, wat onderwerp werd voor zijn doctoraat in de kunsten waaraan hij momenteel de laatste hand legt, met onder meer een nieuw boek in de maak.

ACHTELOZE RUIMTE

Bij Stieglitz 19 in Antwerpen is nu een proeve van dit recente fotowerk te zien. Het zijn 'urbane landschappen', zonder menselijke aanwezigheid, maar de sporen van de mens zijn nadrukkelijk aanwezig. Muren worden luchten, lijnen worden horizonten, trottoirs worden speelvlakken met de muur als achtervlak (zoals in het theater), er ontstaat diepte en dimensie, soms wordt zo'n beeld zelfs een schilderij (één foto lijkt wel een Raoul De Keyser). Het 'sociale' zit nog altijd in de foto's, want ze verwijzen naar de resultaten van een anonieme urbanisatie, maar tegelijk is het formele belangrijk. Danckaert: "Waar in mijn vroegere werk de balans tussen het documentaire en het abstracte of gereduceerde fiftyfifty was, hield die balans nu over naar tien procent voor het eerste, en negentig procent voor het tweede. Het

BERT DANCKAERT, 'SIMPLE PRESENT #591 (GUANGZHOU)', 2011

documentaire zet nog wel alles in gang, maar daarna laat ik het los. Het 'sociale' fotograferen is onmogelijk, er is te veel in deze wereld dat misloopt, je wordt geconfronteerd met een haast tragikomische onmacht. Alleen door te reduceren en uit te puren probeer ik nog enigszins vat te krijgen."

Dat is dus het verlichte defaultisme in het werk van Danckaert: hij zet de onmogelijkheid van een waarachtige en allesomvattende documentaire fotografie om in een spel met vormen, in een zekere esthetiek, gekruid door onmacht en onvrede. "Ik leg een grid op de wereld en creëer daarmee een soort 'achtelose ruimte'." Zo achteloos dat het er soms op lijkt dat het geabstraheerde beeld bij elkaar geschilderd is.

Bert Danckaert neemt meestal maar één take, om niet te moeten kiezen in variaties of zich te verliezen in schakeringen en details. Het gaat

om gesloten landschappen en stillevens, natures mortes, soms theatrale en picturale composities, volkomen, bij toeval ontstaan. Inge Henneman zegt het zo in een begeleidende tekst: "De artistieke praktijk van Bert Danckaert is gebaseerd op een in wezen anti-fotografische reductie: hij kijkt weg van het interessante, het anekdotische, het typische, het dramatische en het spectaculaire, zijn kader laat mensen en gebeurtenissen uit beeld, er is geen beslissend moment, geen privéaffaire. Met de rug naar de fotogenieke wereld plaatst hij zijn camera voor de muur."

Marc RUYTERS

Bert Danckaert, 'Simple Present' tot 3 maart in Stieglitz 19, Klispdorp 2, Antwerpen. Open vr van 16-18u, za-zo van 14-18u. www.stieglitz19.be